

ORNL, ANTONIOZUCCHETTI, ZFRANCO, IAG, V. 50x cm (paralel) ORNL, IANUCCI, IANUCCI, IANUCCI, IANUCCI

Zahradní slavnost – výstava, zastavení na letní procházce, místo přátelských setkání, rozhovorů a zamyšlení. Jih na severu. Itálie v Čechách. Arezzo v Praze. Harmonický dialog renesance a současné malby, která vychází z iniciačního zážitku okouzlení apeninským sluncem a starými vláskyými mistry. Prolnání historické architektury, inscenované krajiny, dalekých výhledů a rodově příbuzného umění dneška. Tak by se ve zkratce dalo popsat představení obrazů Jiřího Štourače v pražském Belvederu – tzv. Letohrádku královny Anny na východním okraji Královské zahrady na Pražském hradě.

Obrazy Jiřího Štourače obohacují oba sály v přízemí letohrádku. Prvnímu prostoru dominují motivy středomořských architektur, interiérů a zátiší. V druhém, větším sále se návštěvník na velkoformátových plátnech setkává s figurální malbou. Štourač často zachycuje blízké osoby, ale konkrétní okamžik setkání přenáší do idealizovaného prostoru, výsledné postoje či gesta postav konstruuje na ploše plátna znovu a rozvázně. Lidské tělo spojuje s geometrií. Jiří Štourač pracuje na jednom motivu dlouho – může se stát, že na obraz, který spatříte v Belvederu, natrefíte na nějaké další umělcově vystavě v pozměněné podobě. Malířův až neohraničený čas se každopádně propisuje do podoby jeho děl. Divák tak před sebou nepozoruje záznam prchavého okamžiku, ale jakési snově, archetypální scény, které se ze svého bezčasí o to více propalují hluboko do paměti. Štouračův člověk je zamyšlený, soustředěně ponořený někam hlouběji pod rozbořenou hladinu všedních dnů. Pohyb je omezen na minimum, na většině obrazů je dokonce zcela vyloučen. Když se Štouračovy postavy – možná příznačně většinou ženy – dívají do dálky, tak skrz škvíru horizontu až kamsi do nitra věcí a jevů, do světla a temnoty věčných lidských otázek.

Jako kontrast a malé narušení klidného celku se v posledním těžišti výstavy nachází série černobílých ilustrací ke slavné povínce *Mor* od Alberta Camuse. Ačkoli jí Jiří Štourač vytvořil ještě před vypuknutím pandemie covidu 19, nelze se této asociaci ubránit. Jinou paralelu představuje samotná stavba letohrádku – když v minulosti v italských městech vypukla smrtelná nemoc, sloužily renesanční venkovské vily

a letohrádky na dlouhé měsíce jako bezpečná útočiště. Třetí rezonanční rovinu pak může představovat skutečnost, že podle některých badatelů psal Albert Camus svůj filozofický román i jako varovnou alegorii k nákaze fašismem.

Klidný svět věcí, obraz jako transcendující membrána velkých otázek člověka, ale i vpád neuchopitelného nebezpečí, snad dokonce i jako konkrétní symbol, zrcadlo aktuálních nelehkých situací, v nichž se nacházíme – to je prostor, do kterého zve Jiří Štourač pozorovatele svého díla.

Podněty k hlubšímu zamyšlení nabízí i samotný Královský letohrádek. Společně s výstavou je totiž přístupné i druhé patro výjimečné renesanční stavby a poprvé po dlouhých letech může každý návštěvník vstoupit i na přilehlou velkorysou terasu. Stavba, kterou nechal zbudovat kolem poloviny 16. století císař Ferdinand I. Habsburský italským mistrem Paolem della Stellou, nese navíc ještě další dva unikátní obrazové cykly, které také stojí za pečlivé prozkoumání. Prvním je série renesančních reliéfů – výjevy z řeckých a římských bájí. Jedná se o jednu z nejrozsáhlejších obrazových encyklopedií antické mytologie severně od Alp. Mistry je soubor aktualizován o alegorie oslavující habsburského stavebníka a jeho rod. O druhém cyklu se zmíníme vzápětí.

Belveder je okouzlující stavba, která zvedá hlavu. Je to architektura, jež se maximálně propojuje se svým okolím. Probouzí radost a poskytuje fascinující výhledy na sousedící zahrady, parky i celou Prahu. Z teras Belvederu dohlédnete daleko do kraje, podél Vltavy, přes bájnou Závist – místo prvního kulturního transferu z antického Řecka na naše území – až někam do samotné Arcadie. Tak trochu bokem, jako protipól letohrádku, leží skoro na dosah – jen kdyby nebylo divokého Jeleního příkopu – Pražský hrad. Ten se na východozápadně orientovaném terénním ostrohu rozprostírá jako prastará, věky postupně nanesená mohutná drúza, nejzáčnejší a nejrozsáhlejší zkamenná kniha našich dějin. Krásně je tato vrstevnatost patrná právě při pohledech z letohrádku.

Belveder je naopak od prvního dojmu gesamtkunstwerkem, dopilovaným klenotem severojižní stavební orientace, sevřenou kapitolou jedné krátké epochy. Belveder přitom není žádným romantickým snem

o Itálii, Belveder je Itálií samotnou. Vladařsky dobově moderním způsobem doplňuje opevněný hrad. Královský luthaus neměl sloužit jen nevinným radovánkám a slavnostem. Jde o imperiální stavbu, která ve své architektuře a ikonografii stvrzuje nově nabyté dědičné nároky Habsburků na český trůn. Odlehčená otevřená stavba v sobě obsahuje tvrdé jádro.

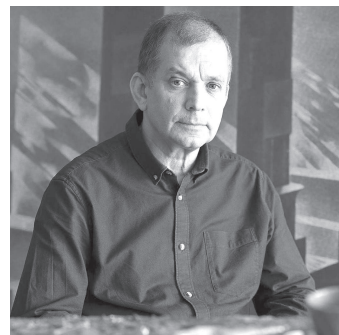
Podobně jako Hrad není dovršeným dílem – dějiny totiž prozatím neskončily –, ani Belveder nakonec nezůstal ušetřen viditelných změn. Skrývá v sobě totiž i sen o českém národním obrození, stopy jeho různých protikladných vrstev, a dokonce samo ztroskotání některých z nich. Uvnitř je letohrádek radikálně přebudovaný, nové monumentální schodiště mělo sloužit ke vstupu do jakési české Walhally. Ve velkém společenském sále druhého patra návštěvník narazí na zmiňovaný druhý velký obrazový cyklus natvalo spojený se stavbou. Stěny téměř kompletně zdobí série akademických nástěnných maleb od Christiana Rubena a jeho žáků z druhé poloviny 19. století, zobrazujících vybrané kapitoly z českých dějin. Renesanční stavba, odkazy na antiku, sny dlouhého

19. století, město, hrad, řeka a krajina – pražský Belveder je silně, dějinami, pochybnostmi a otázkami nabitě místo. Návštěvník se možná bude ve velkém sále prvního patra ptát, proč naši předci vybrali zrovna tuto obrazová zastavení, a ne jiná? Jak to bylo s tehdejší cisařskou cenzurou? Proč se na několika místech fasády vyskytuje monogram FA? A kdy se vlastně objevilo připsání stavby výhradně královně Anně, s níž je dnes letohrádek v obecném povědomí tak těsně spojen? Kam až z Belvederu dohlédneme, co všechno z jeho teras můžeme spatřit? A jak tyto všechny vrstvy rozšiřuje a zrcadlí aktuální výstava Jiřího Štourače?

Otevření výstavy a samotného Belvederu proto doplňuje i bohatý doprovodný program.

Norbert Schmidt, kurátor výstavy

doprovodné programy: www.hrad.cz

Zemaněk, ANTONIOZUCCHETTI, ZFRANCO, IAG, V. 50x cm (paralel) ORNL, IANUCCI, IANUCCI, IANUCCI, IANUCCI

Jiří Štourač (* 1960, Nové Město na Moravě) vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze (1979–1984), kde po sametové revoluci působil jako odborný asistent v ateliéru kresby u Jitky Svobodové (1990–1995). Ve své práci se nejprve zaměřil na médium kresby, od konce devadesátých let se ale soustřeďuje převážně na velkoformátovou malbu. Dlouhé roky se souběžně se svou volnou uměleckou tvorbou věnoval také restaurování středověkých nástěnných maleb a barokních fresek. Pravidelně vystavuje – v roce 2022 se v Litomyšli konala jeho samostatná výstava *Loci Solitudinis*. Práce Jiřího Štourače jsou zastoupeny v řadě soukromých i veřejných sbírek včetně Národní galerie. Příležitostně se zabývá i knižní ilustrací. Vedle *Moru* Alberta Camuse doprovodil černobílými uhlovými kresbami i *Kytici* Karla Jaromíra Erbena nebo *Legendu o svatém Pijanovi* Josepha Rosta. V současné době žije a tvoří v Bystrém v Poličky.

8. 6. – 31. 10. 2025

JIŘÍ ŠTOURAČ BELVEDER

Správa Pražského hradu